

غروب یک روز بهاری

* توضیحات درس

در میان اعمال عبادی دعا از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. دعا نشان‌دهنده‌ی شناخت و معرفت خالق و بیانگر عجز و ضعف انسان در برابر خداوند است. دعا به عنوان یگانه راه ارتباط بندگان با مبدء، رابطه‌ی میان خلق و خالق برقرار می‌کند که اگر این ارتباط و توجه به مبدء نباشد، خدای منان عنایت خاص خود را قطع خواهد کرد؛ به همین دلیل خداوند در قرآن کریم می‌فرماید: ای رسول ما! به امت بگو که اگر دعای شما نبود، خدا به شما توجه نمی‌کرد^{۱۱}. دعا وسیله جلب توجه خدا، و زمینه جذب رحمت الهی به سوی دعا کننده است و به همین دلیل است که تاکید بسیاری بر آن شده است.

در این درس که از زبان یک کودک دانش آموز بیان می‌شود، توجه او به خداوند به عنوان تنها برآورنده نیازهای موجودات بیان می‌شود و بر حضور دائمی خدا در زندگی، بخشش‌های مستمر و محبت‌های او نسبت به انسان‌ها و علاقه انسان به او تاکید می‌شود؛ تا از این طریق دانش آموز خود را در مواجهه مستقیم با خالق هستی و علاقه مند به او احساس کند و در معرض گفت و گوی مستقیم و بی واسطه با وی قرار گیرد. در این درس بر جنبه‌های عاطفی و نگرشی تاکید بیشتری شده است تا دانش آموز به این تعمیم دست یابد که در جهان خدایی هست که نسبت به بندگان خیلی بخشنده و مهربان است؛ آن‌ها را آفریده و همه‌ی نعمت‌هایی را که نیاز دارند، در اختیارشان گذاشته است. نعمت‌های بسیاری که حتی اگر کسی بخواهد آن‌ها را بشمارد قادر به شمارش نیست. به این ترتیب دانش آموز با بخشندگی خداوند از طریق توجه به نعمت‌های او آشنا می‌شود و احساس نیاز توأم با علاقه به خداوند و شکرگزاری نسبت به نعمت‌های بی شمار خداوند در او تقویت می‌گردد.

* اهداف درس

- ۱- آشنایی با دعا به عنوان راه گفتگو با خداوند و بیان خواسته‌های ما با او
- ۲- تمایل به دعا کردن و گفتگو با خداوند

^{۱۱}- (قل ما یعزبنا بکم ربی لولا دعاؤکم؛ (سوره فرقان، آیه ۷۷)

۳- آشنایی با نیازمندی انسان به نعمت های الهی

۴- بیان خواسته ها و آرزوهای خود با خداوند در قالب یک دعای ساده

۵- شکرگزاری نسبت به نعمت های بی شمار خداوند، به شیوه ای مناسب

۶- آشنایی با پیام قرآنی

* انتظارات:

دانش آموز، طی فرایند آموزش؛

۱- با دعا به عنوان راه گفتگو با خداوند و بیان خواسته های ما با او آشنا می شود.

۲- به دعا کردن و گفتگو با خداوند، تمایل نشان می دهد.

۳- احساس خوشایند خود را نسبت به خداوند به عنوان خالق بخشنده نعمت ها بیان می کند.

۴- خواسته ها و آرزوهای خود را با خداوند در قالب یک دعای ساده ، بیان می کند.

۵- نسبت به نعمت های بی شمار خداوند، به شیوه ای مناسب شکرگزاری می کند.

۶- با مفهوم پیام قرآنی درس آشنا می شود.

* مفاهیم کلیدی

نعمت

دعا

نیازمندی

بخشنده

شکرگزاری

* روش تدریس

توصیه ای برای شروع مناسب درس :

۱- از بچه ها بخواهید جمله های ناتمام را که حاوی دعاهاى مختلف است کامل کنند. مثلاً: چون خداوند همه ی

اعمال ما را می بیند دعا می کنم

خدایا از تو می خواهم اگر کار بدی کردم و نمونه هایی از این قبیل.....

۲- دعایی که یکی از کودکان بخواند و دیگران با دقت گوش کرده «آمین» بگویند نیز موثر است و می‌تواند شروع مناسبی برای تدریس باشد.

۳- پیشنهاد می‌شود که دعاها هرچند گاه یک مرتبه عوض شود تا تازگی و تاثیر بیشتری داشته باشد.

۴- می‌توان دعاها را به صورت کوتاه و در قالب شعارهای جالبی و با خط زیبا نوشت و در دید رس کودکان قرار داد.

۵- می‌توان از خود کودکان خواست تا با توجه به موضوع درس دعاهایی را تهیه کنند.

۶- اگر نوار یا صفحه‌ای از دعاها جالب در دسترس باشد که با صدای موثر خوانده شده باشد، می‌تواند شروع مناسبی برای تدریس شما باشد و مورد استفاده قرار گیرد.

۷- خواندن متن درس بسیار مهم است. بنابراین، لازم است برای به دست آوردن بهترین شیوه‌ی ارائه آن به بچه‌ها تلاش کنید. (با توجه به آنچه در کلیات آورده شده است)

همچنین خواندن درس نباید حتماً به آخر وقت کلاس موکول شود، چه بسا شروع کلاس با متن درس بتواند به شما کمک بیشتری کند. می‌توانید پس از شنیدن داستان درس از بچه‌ها بخواهید درباره‌ی موضوع درس با یکدیگر گفت و گو کنند.

۸- از بچه‌ها سوال کنید: فکر می‌کنی مادر و پدرت برای تو چه دعایی می‌کنند؟

با طرح این پرسش‌ها فضایی برای اندیشه و تفکر بیشتر درباره‌ی درس را برای دانش‌آموزان ایجاد می‌کنید. سعی کنید مفهوم دعا در جملات بچه‌ها، نمایان باشد.

۹- در این بخش می‌توان بعد از اتمام درس در قالب یک متن ساده‌ی دعا گونه با خداوند مهربان گفت و گو نماید و در قسمت بعد می‌توان نقاشی زیبایی را برای ابراز عشق و محبت خود به خدای هستی بخش ترسیم کند.

(نامه‌ای به خدا) یا (حرف‌هایم با او)

اگر می‌خواهی با خدا حرف بزنی یک نامه بنویس هر جوری که بلدی یا دلت می‌خواهد. بنویس «فقط یادت باشه که از ته دلت بنویسی و برای هر کسی که دوستش داری دعا کن.

در این قسمت می‌تواند به دلخواه خودتان عکس از خود بچه در حال دعا کردن باشد یا تصویر دو دست که رو به آسمان بلند کرده‌اند برای اجابت دعا و ...

نکته: در این قسمت بهره‌گیری از روش فردی مناسب می‌باشد.

۱۰- (سعی کنیم با دعا درس را به پایان برسانیم)

* فعالیت‌های پایان درس:

➤ **دوست دارم:** این فعالیت به دنبال تقویت اهداف حیطه‌ی عاطفی بوده و دانش‌آموزان را به انجام فعالیتی عملی تشویق می‌کند. متن درس حس زیبای یک کودک در زیر بارش باران و دعاهای او را به تصویر کشیده است و زمینه را برای انجام این فعالیت فراهم می‌آورد. دانش‌آموزان با صحبت از زبان یک قطره باران با ارزش این نعمت، فایده و اهمیت آن به عنوان یکی از نعمتهای الهی در طبیعت آشنا می‌شوند.

➤ **فکر می‌کنم:** این فعالیت به منظور تمرین فرایند تفکر منطقی پیش‌بینی شده و دانش‌آموزان آن را به صورت فردی انجام می‌دهند. برای انجام این فعالیت از دانش‌آموزان بخواهید احساسات و نیازهای خود را در قالب دعا بیان می‌کنند و تمایل خود را برای گفت و گو با خدا نشان می‌دهند.

➤ **کامل کنید:** این فعالیت برای تثبیت مفهوم درس در ذهن دانش‌آموزان طراحی شده است. دعا درخواست حاجت از خداوند برای خود و یا دیگری است. با این که در دعا می‌توانیم خواسته‌های خودمان را مطرح کنیم ولی دعا برای دیگران بیشتر سفارش شده است و دانش‌آموزان در سال گذشته این نکته را در زندگی حضرت زهرا سلام الله علیها آموخته‌اند که خوب است ابتدا برای دیگران دعا کنیم و سپس برای خودمان. دانش‌آموزان نام کسانی را که دوستشان دارند مانند والدین، دوستان، پیامبر، امامان و... در این گل‌ها می‌نویسند و سپس برای آنها دعا می‌کنند.

➤ **بیندیشیم:** برای آموزش پیام قرآنی، پیشنهاد می‌گردد ابتدا دو یا سه دانش‌آموز داوطلب پیام قرآنی را همراه با ترجمه و سپس همه دانش‌آموزان این پیام را همراه با ترجمه بلند بخوانند. در مرحله بعد دانش‌آموزان در گروه‌های چند نفره با توجه به مضمون آیه و تصاویر ارائه شده، درباره پرسش مطرح شده به گفت و گو پردازند. در ادامه از نمایندگان هر گروه بخواهید تا نتایج گفت و گوی خود را برای دیگران بیان کنند. توصیه می‌گردد در صورتی که توضیحات دانش‌آموزان برای روشن شدن مفهوم پیام قرآنی کافی نباشد، با طرح سوالاتی آنان را در درک مفهوم پیام یاری کنید.

برای تدریس این بخش خوب است در صورت امکان، کلاس را در فضای باز تشکیل دهید و از حضور در طبیعت استفاده کنید و یا اینکه چند روز قبل از تدریس از دانش‌آموزان بخواهید تصاویر زیبایی از طبیعت و مخلوقات الهی جمع‌آوری کنند و به کلاس بیاورند. سپس آنها را به دیوار کلاس نصب کنید و توجه دانش‌آموزان را به آن‌ها جلب کنید. از آنها بخواهید درباره‌ی این تصاویر با یکدیگر بحث و گفتگو کنند و بگویند که در هر تصویر چه آفریده‌هایی وجود دارند و آنها چه فوایدی دارند. گفت‌وگوها را هدایت کنید تا دانش‌آموزان به اینکه، آفریده‌های الهی بسیار زیادند و وجود هر یک از آنها برای رفع نیاز موجودات ضرورت دارند، اشاره کنند. سپس به این نتیجه برسند که باید به خاطر این همه نعمت از خدا تشکر کنیم.

در درس اول بیشتر بر آیات نهفته در وجود انسان یعنی آیات انفسی به جهت محسوس تر و ملموس تر بودن تاکید شد. اما در درس دوم به آیات آفاقی که در بیرون از وجود انسان و در پیرامون اوست، اشاره می‌شود تا با دید گسترده تری با نعمتهای الهی و بخشش او آشنا شود.

➤ **گفت و گو کنیم:** دانش آموز در این قسمت با نظارت معلم، آموخته های دینی خود را در جمع دانش آموزان کلاس تأیید نموده و آمادگی بروز رفتار دینی برای وی حاصل می‌گردد. برای انجام این فعالیت معلمان گرمی می‌توانند پس از شنیدن نظرات دانش آموزان، بحث را هدایت کنند تا دانش‌آموزان به بهترین راه تشکر که مصرف کردن نعمت‌ها در جای شایسته خود است، اشاره کنند. دانش آموزان پیش از این با نماز و نیز تشکر زبانی به عنوان راه‌های تشکر از خدا آشنا شده‌اند.

➤ **با هم بخوانیم:** در این قسمت از فعالیت‌ها، ضمن ایجاد احساس خوشایند و دلچسب در دانش‌آموزان از خواندن شعر در قالب سرود، این ذهنیت را در آن‌ها تقویت می‌کنیم که همه‌ی زیبایی‌های جهان، ساخته و پرداخته‌ی خالق یگانه‌ی هستی و از جانب خداوند متعال است.

✓ **نکاتی درباره‌ی شعر و نحوه‌ی خواندن آن:** زبان شعر با زبان نثر متفاوت است. پس باید به هنگام خواندن، بر روی وزن و آهنگ آن توجه و دقت بیش‌تری شود. بد خواندن شعر، تأثیر نامناسب بر روی شنونده‌ی آن، به خصوص اگر کودک باشد، به جای خواهد گذاشت. لذا سعی کنید دانش‌آموزان احساس، زیبایی و موسیقی شعر را به گونه‌ای دلپذیر به بچه‌ها انتقال دهند. تأکید بر روی کلمات،

سکوت‌های مناسب و به جا، نشان دادن بار معنوی، عاطفی و حسی کلمات در این انتقال مؤثر است. کلمات و لغات مشکل شعر را، با کمک خود بچه‌ها، برایشان توضیح دهید، اما لازم نیست تمام شعر را خط به خط معنا کنید. از دانش‌آموزان بخواهید لحن خود را مناسب با مضمون شعر تغییر دهند و به آن حس و حال ببخشند.

➤ **کامل کنید:** در این بخش دانش‌آموزان با دریافته‌های شناختی و عاطفی از محتوا و مفاهیم درس، احساس و تلقی خود را نسبت به خدا به خاطر بخشش این همه نعمت‌های زیبا و به عنوان برآورنده نیازهای موجودات، بیان نمایند. سعی کنید مفهوم تشکر در جملات دانش‌آموزان، نمایان باشد.

➤ **با خانواده:** این فعالیت با توجه به تاثیر غیر قابل انکار خانواده در تثبیت هویت دینی آموخته شده، طراحی گردیده است. در این فعالیت انتظار می‌رود والدین گرامی، حس هنری دانش‌آموزان را در جهت اهداف دینی تحریک نمایند. از معلمان گرامی انتظار می‌رود در جلسه بعدی از نحوه انجام این فعالیت در خانه پیگیری به عمل آورند.

* ارزشیابی

سطوح عملکرد		نشانه‌های تحقق	شماره دروس	اهداف کلی	عناوین کارنامه
<ul style="list-style-type: none"> - در قالب متنی کوتاه دعا می کند و حاجت های خود را از خدا درخواست می نماید - به چند نمونه از راه های تشکر از خدا اشاره می کند و در قالب متنی کوتاه از خداوند به خاطر بخشش نعمت‌هایش سپاسگزاری می‌نماید. - پیام قرآنی را می خواند و ضمن بیان مفهوم در باره آن توضیح می دهد 	خیلی خوب			<ul style="list-style-type: none"> - آشنایی با دعا به عنوان راه گفتگو 	خداشناسی، خود شناسی، قرآن کریم
<ul style="list-style-type: none"> - در قالب چند جمله دعا می کند و حاجت های خود را از خدا درخواست می نماید - به دو نمونه از راه های تشکر از خدا اشاره می کند و در قالب چند جمله از خداوند به خاطر بخشش نعمت‌های فراوانش سپاسگزاری می‌نماید. - پیام قرآنی را می خواند و مفهوم آن را بیان می کند 	خوب	<ul style="list-style-type: none"> - تمایل به دعا کردن و بیان خواسته های خود با خداوند 	<ul style="list-style-type: none"> - آشنایی با نیازمندی انسان 		
<ul style="list-style-type: none"> - در قالب جمله‌ای ساده دعا می کند و حاجت خود را از خدا درخواست می نماید - به یکی از راه های تشکر از خدا اشاره می کند و در قالب جمله‌ای، از خداوند به خاطر بخشش نعمت‌های فراوانش سپاسگزاری می‌نماید. - پیام قرآنی را می خواند و مفهوم آن را بیان می کند 	قابل قبول	<ul style="list-style-type: none"> - سپاس گزاری نسبت به نعمت‌های بی شمار خداوند 	۲	<ul style="list-style-type: none"> - شکرگزاری نسبت به نعمت های بی شمار خداوند 	
<ul style="list-style-type: none"> - به کمک آموزگار در قالب جمله‌ای ساده دعا می کند و حاجت خود را از خدا درخواست می نماید - به کمک آموزگار به یکی از راه های تشکر از خدا اشاره می کند و در قالب جمله‌ای ساده از خداوند به خاطر بخشش نعمت‌هایش سپاسگزاری می‌نماید. - با کمک آموزگار پیام قرآنی را می خواند و مفهوم آن را بیان می کند 	نیازمند آموزش و تلاش بیشتر	<ul style="list-style-type: none"> - درک مفهوم پیام قرآنی 		<ul style="list-style-type: none"> - آشنایی با پیام قرآنی 	

دانستنی های معلم

۱- متأسفانه یکی از مشکلاتی که بسیاری از ما با آن مواجه هستیم، خلوت نکردن با خود و خدای خود به منظور مناجات و گفت و گو با خداست. فرهنگ مناجات با خدا که از معصومین به ما رسیده است، نشانگر آن است که هر انسانی بایستی بخشی از لحظات روزانه‌ی خود را به دعا و مناجات با خدا اختصاص دهد. این امر علاوه بر برکات و ثمرات معنوی‌ای که در زندگی ما دارد، موجبات آرامش قلب و خاطر ما را نیز فراهم می‌آورد.

۲- این درس به دنبال آن است تا دانش‌آموزان را با فرهنگ دعا و مناجات با خدا آشنا کند. چه خوب است که مخاطب ما یاد بگیرد تا از فرصت‌ها و لحظات خوب زندگی برای دعا به درگاه خدا استفاده کند و خلوتی هرچند اندک با خدای خویش داشته باشد. در روایت ما یکی از بهترین لحظات برای دعا به درگاه خداوند هنگام بارش باران است. زیرا باران رحمت خداست و ریزش آن نشانگر نزول رحمت الهی است و این بهترین فرصت برای بهره‌گیری از این رحمت است.

از دیگر زمان‌هایی که در روایات ما زمان مناسبی برای دعا به درگاه الهی معرفی شده و این زمان‌ها را در اجابت دعا موثر دانسته‌اند موارد زیر است:

۱- به هنگام شنیدن صدای اذان

۲- به هنگام شنیدن صوت قرآن

۳- در این درس علاوه بر توجه دادن مخاطب به دعا به درگاه الهی به برخی آداب دعا کردن که در روایات نیز به آن اشاره شده است توجه کرده است. اولین این آداب، دعا کردن در زمان‌های خاص بود که در بندهای قبلی ذکر شد.

دومین آن، دعا کردن در حق دیگران و سپس در حق خود است. همانطور که در این درس نیز نوجوان قصه اول برای دوستان خود دعا می‌کند، سپس برای خویشاوندان و در نهایت برای خواهر و برادر و پدر و مادر خود. سومین مورد نیز بالا بردن دست‌ها به هنگام دعاست که در متون دینی مورد تاکید قرار گرفته است.

۴- نویسنده در لابه لای دعاهایی که از زبان کودک این قصه نقل می‌کند، سعی کرده تا برخی صفات خوب اخلاقی را یادآور می‌شود:

۱- دعا کردن در حق کسانی که به گردن ما حق دارند مانند معلم، پدر و مادر، پدر بزرگ و مادر بزرگ و ...

۲- توجه به افراد مریض و بیمار و دعا برای سلامتی آنها

۳- حسادت نکردن به پیشرفت‌های دیگران و داشتن آرزوی موفقیت آنان

۴- دعوا نکردن با دوستان و آشنایان

۵- کمک کردن به افراد پیر و ناتوان و سر زدن به آنها

۶- احترام به پدر و مادر و جلب رضایت آنها

۷- احترام به خواهر و برادر و دوست داشتن آنها

۵- در این درس در کنار آموزش دعا، به صورت غیر مستقیم به برخی از نعمت‌های الهی نیز اشاره شده است، نعمت‌هایی که کودک از آن به عنوان هدیه‌های خداوند نام می‌برد.

این نعمت‌ها عبارتند از:

خواهر و برادر، پدر و مادر، پدر بزرگ و مادر بزرگ، دوستان، خویشاوندان، معلم و باران.

۶- شکرگزاری از نعمت‌های الهی یکی دیگر از نکاتی است که این درس به آن توجه داشته است. کودک این

قصه پس از آن که تمام نعمت‌های الهی را هدیه‌هایی از جانب خدا دانست از خدا می‌خواهد تا توفیق

شکرگزاری از این نعمت‌ها را به او بدهد.

پس خوب است که در این درس اشاره‌ای نیز به لزوم تشکر از خداوند به دلیل اعطای این نعمت‌ها بکنیم.

همیشه با من

* توضیحات درس

این داستان به دوران کودکی پیامبر اکرم(ص) اشاره می کند. دورانی که پیامبر(ص) در میان خانواده حلیمه (مادر رضاعی خود) به سر می برد و این دایه مهربان همچون کودک خود، از او نگهداری می کند. محمد(ص) هنوز کوچک است و برایش ممکن نیست همراه با فرزندان حلیمه به صحرا برود و مانند آن ها کار کند. اما دل مهربان او نگران برادرانی است که در صحرا با سختی ها دست به گریبان هستند. او این نگرانی را با حلیمه در میان می گذارد. حلیمه دلسوز و مهربان می خواهد محمد خردسال را همراه فرزندانش روانه صحرا کند اما نگران است که آسیبی به او برسد. او سفارش های لازم را به فرزندانش نموده است ولی باز نگران امانتی است که آمنه مادر پیامبر(ص) به او سپرده است. حلیمه برای حفاظت از جان محمد(ص) مهره ای را به گردن او می آویزد ولی محمد(ص) گردنبند را باز می کند و با ادب می گوید: مادر! از این گردنبند هیچ کاری بر نمی آید. من کسی را دارم که همیشه و در همه جا با من است. او مرا از خطرها حفظ می کند.

این داستان نمونه ای از رفتار پسندیده پیامبر(ص) در دوران کودکی، ایمان او به خدا و اهل تفکر بودن آن حضرت، حتی در دوران کودکی را نشان می دهد.

نکته: پیشنهاد می شود با توجه به پیمانۀ ای بودن آموزش درس هدیه های آسمان، در صورت امکان این درس با توجه به مناسبت های مرتبط با پیامبر اکرم(ص) در زمان تولد یا مبعث ایشان تدریس شود.

* اهداف درس

۱- آشنایی با زندگی و ویژگی های پیامبر اکرم(ص) در دوران کودکی

۲- احساس علاقه و محبت نسبت به پیامبر اکرم(ص) و اعمال و رفتار ایشان

۳- ادای احترام نسبت به پیامبر پیامبر اکرم(ص)

۴- تلاش برای الگو گرفتن از زندگی و شخصیت پیامبر اکرم(ص)

۵- آشنایی با پیام قرآنی

* انتظارات:

دانش آموز، طی فرایند آموزش؛

۱. نمونه‌هایی از ویژگی‌های دوران کودکی پیامبر اکرم(ص) را بیان می‌کند.
۲. احساس خود را نسبت به رفتار پیامبر اکرم(ص) با دیگران را بیان می‌کند.
۳. در باره رفتار پیامبر اکرم(ص) با حلیمه اظهار نظر می‌کند.
۴. نسبت به پیامبر اکرم(ص) ابراز علاقه می‌کند.
۵. با احترام از پیامبر اکرم(ص) یاد می‌کند.
۶. برای الگو گرفتن از زندگی و شخصیت پیامبر اکرم(ص) تلاش می‌کند.
۷. با مفهوم پیام قرآنی درس آشنا می‌شود.

* مفاهیم کلیدی

مهربانی

همدردی با دیگران

علاقه به کار و تلاش

تفکر

ایمان به خدا

* روش تدریس

توصیه‌های برای شروع مناسب تدریس :

- ۱- متن درس را همانند یک قصه، حس و حالی مناسب و متناسب با موقعیت آن برای دانش‌آموزان بخوانید. بهره‌گیری از فن «قصه خوانی» نیز مناسب است. هنگام خواندن درس توقف، تامل‌ها، نگاه‌های معنادار شما به بچه‌ها، حرکات سر و صورت و ... همه می‌تواند از متن درس به عنوان یک متن زنده و تفکر برانگیز، ابزاری مناسب برای ایجاد فرصت یادگیری بسازد.
- ۲- برای اینکه کودکان بویژه خردسالان به مفاهیم واقعی از پیامبر دست یابند و از او یک موجود فوق العاده به دور از ویژگیهای یک انسان تصور نکنند، می‌توان از چنین عباراتی استفاده کرد :

- ما نمی دانیم که حضرت محمد (ص) چه چهره ای داشته است . ما هیچ تصویر نقاشی شده ای از او هنگامی که بر روی زمین زندگی می کرده است، در دست نداریم .همینطور عکسی که به وسیله دوربین فیلمبرداری گرفته شده باشد .
- حضرت محمد (ص) یک انسان درستکار بوده است، انسانی مثل ما .
- او واقعاً زندگی کرده است، به دنیا آمده است و از دنیا رفته است .
- او می خورده، می نوشیده، و می خوابیده است، مثل ما .
- او هم در کودکی مثل یک کودک بازی می کرد، مثل ما .
- وقتی که سرد بود، او هم می لرزید، مثل ما .
- وقتی که گرم بود، او هم عرق می کرد، مثل ما .
- وقتی که خوشحال بود، او هم می خندید، مثل ما .
- هنگامی که غمگین می شد، گریه می کرد، مثل ما .
- و ...

نکته: فرصت خوبی است که موضوع احترام گذاشتن به مادر و پدر و رفتار صحیح با بزرگترها بار دیگر در این جا مطرح شود و مورد بحث و گفت و گوی بچه‌ها قرار گیرد.

۳- اگر این امکان را داشته باشید که باز هم برای ایجاد اشتیاق نسبت به شنیدن داستان و درک مفاهیم آن از قصه‌ی دیواری برای این درس استفاده کنید بسیار مناسب است.

۴- می‌توانید از قبل دانش‌آموزان را به خواندن قصه دیواری تشویق کنید . قصه دیواری ابزار خوبی برای قصه گویی شما یا خودتان خواهد بود.
بطور مثال :

- قصه ی دیواری می تواند بسیار ساده باشد . یعنی یک کتاب پس از جداسازی متن تصاویر، با قرار گرفتن در یک یا چند تابلو، بر روی دیوار نصب شده و در معرض دید بچه ها قرار می گیرد، همچنین می تواند به صورت ویژه برای قرار گرفتن بر روی دیوار طراحی شود . شما می توانید با ذوق سلیقه ی خود با استفاده از متن یا تصاویر یک کتاب، یا با تصاویری که خودتان، تهیه و یا ترسیم می کنید، قصه ی دیواری تهیه کنید .
- بهترین حالت برای یک قصه دیواری، این است که از کلمات، کمتر در آن استفاده شود .
- خود بچه ها نیز می توانند قصه ی دیواری تهیه کنند . این کار برای آنها بسیار لذت بخش خواهد بود . به شرط آنکه، آمادگی کافی و امکانات لازم را برای انجام این کار داشته باشند .

* فعالیت‌های پایان درس:

➤ **فکر می‌کنم:** این فعالیت به منظور تکمیل اهداف حیطه شناختی درس پیش بینی شده و دانش آموزان آن را به صورت فردی انجام می‌دهند. دانش‌آموزان با توجه به متن درس به ویژگی‌های اخلاقی دوره کودکی پیامبر اکرم(ص) از جمله مهربانی، علاقه به کار و تلاش، ایمان به خدا، همدردی با دیگران، ادب، و... اشاره می‌کنند.

➤ **دوست دارم:** این بخش در صدد تقویت اهداف حیطه‌ی عاطفی بوده و دانش‌آموزان را به انجام فعالیتی عملی تشویق می‌کند. در حقیقت دانش‌آموزان در این بخش به آن چه در پیش فکر کرده‌اند و فهمیده‌اند، ابراز علاقه می‌کنند. در این فعالیت دانش‌آموزان مفاهیمی را که در درس راجع به کودکی پیامبر اکرم(ص) و ویژگی‌های اخلاقی ایشان آموخته‌اند با زندگی روزمره خود تطبیق می‌دهند. رفتار پیامبر اکرم(ص) در دوران کودکی می‌تواند بهترین الگوی رفتار کنونی آن‌ها و دوستانشان باشد.

➤ **گفت و گو کنیم:** این فعالیت برای جمع‌بندی محتوای درس توسط معلم و با مشارکت کامل دانش‌آموزان طراحی شده است. معلمان گرامی دانش‌آموزان را گروه‌بندی کرده و هر کلمه را در اختیار یک گروه قرار دهند. سپس از هر گروه یک نماینده به بیان نظرات گروه پرداخته و در مورد واژه مورد نظر، صحبت کند. در ادامه سایر گروه‌ها به ارزیابی و داوری پاسخ گروه‌های دیگر بپردازند. فراموش نکنیم این فعالیت نه تنها اهداف درس در حیطه شناختی را برای دانش‌آموزان تثبیت و تقویت می‌نماید بلکه اهداف درس در حیطه عاطفی (نگرشی) نیز تقویت و تثبیت می‌گردد.

➤ **بین و بگو:** این بخش با انجام یک فعالیت عینی و ملموس از سوی دانش‌آموزان، موجب تثبیت مفاهیم درس و تعمیق یادگیری می‌شود. شما می‌توانید با یادآوری درس پایه دوم با عنوان "مهمان کوچک" که نمونه‌هایی از رفتار پیامبر اکرم(ص) را بیان می‌کرد، ارتباط طولی مطالب را حفظ کنید. این فعالیت به دانش‌آموزان فرصت می‌دهد تا آن چه را در رابطه با رفتار پیامبر اکرم(ص) آموخته‌اند، مرور کنند.

➤ **بیندیشیم:** با توجه به روشی که در پیش پیرامون پیامهای قرآنی دروس گذشت، دانش‌آموزان در گروه‌های چند نفره با توجه به مضمون آیه، در باره پرسش مطرح شده به گفت و گو پردازند. انتظار می‌رود دانش‌آموزان با توجه به مضمون آیه به این جمله درس "من کسی را دارم که همیشه و در همه جا با من است" نائل گردند.

➤ **بگرد و پیدا کن:** این فعالیت می‌تواند به تثبیت مفاهیم درس در ذهن دانش‌آموزان کمک کند. چهار ویژگی بارز از کودکی پیامبر اسلام که در متن منعکس گردیده است انتخاب شده است تا دانش‌آموزان میان این ویژگی‌ها و قسمت‌های داستان ارتباط برقرار نمایند. یک مورد را خود دانش‌آموزان از متن انتخاب می‌نمایند

* ارزش یابی

عناوین کارنامه	اهداف کلی	شماره دروس	نشانه‌های تحقق	سطوح عملکرد
تبوت، خود شناسی، قرآن کریم	- آشنایی با برخی از ویژگی‌ها و رفتار دوران کودکی پیامبر اکرم(ص)	۳	- بیان نمونه‌هایی از ویژگی‌ها و رفتار دوران کودکی پیامبر اکرم(ص)	ضمن ابراز علاقه و احترام نسبت به پیامبر اکرم(ص)، به نمونه‌های متنوعی از ویژگی‌های دوران کودکی ایشان اشاره می‌کند
	- ابراز علاقه و احترام نسبت به پیامبر اکرم(ص)		- ابراز علاقه و احترام نسبت به پیامبر اکرم(ص)	مواردی را که مایل است از ویژگی‌های دوران کودکی پیامبر اکرم(ص) سرمشق بگیرد، با ذکر مثال توضیح می‌دهد.
	- آگاهی از نیاز ما به آشنایی با دوران کودکی پیامبر اکرم(ص)		- ابراز علاقه و ادای احترام نسبت به پیامبر اکرم(ص)	ضمن ابراز علاقه و احترام نسبت به پیامبر اکرم(ص) به چند نمونه از ویژگی‌های دوران کودکی ایشان، اشاره می‌کند
	- آشنایی با پیام قرآنی		- تلاش برای الگو گرفتن از دوران کودکی پیامبر اکرم(ص)	مواردی را که مایل است از ویژگی‌های دوران کودکی پیامبر اکرم(ص) سرمشق بگیرد، بیان می‌کند
			- درک مفهوم پیام قرآنی	با راهنمایی آموزگار ضمن ابراز علاقه و احترام نسبت به پیامبر اکرم(ص) به چند نمونه از ویژگی‌های دوران کودکی ایشان اشاره می‌کند
				با یاری معلم مواردی را که مایل است از ویژگی‌های دوران کودکی پیامبر اکرم(ص) سرمشق بگیرد، بیان می‌کند
				با کمک آموزگار پیام قرآنی را می‌خواند و مفهوم آن را بیان می‌کند

دانستی های معلم

ممکن است برای دانش آموزان این سوال مطرح شود که چرا پیامبر اکرم(ص) در نزد دایه زندگی می کردند و پیش مادر خودشان نبودند؛ در پاسخ می توانید چنین توضیح بدهید: افراد قبیله بنی سعد هر ساله به مکه می آمدند تا کودکان شیر خوار را با خود به صحرا ببرند و از آن ها نگهداری نمایند. از این طریق هم در آمدی برای خود کسب می کردند و هم کودکان مکه در هوای پاک صحرا رشد می نمودند و از گزند بیماری ها بیش تر در امان می ماندند و مقاوم و نیرومند و با نشاط بار می آمدند. علاوه بر این، کودکان در میان مردم بادیه نشین، زبان فصیح عربی را نیز می آموختند. آن سال حلیمه نیز همراه شوهرش با قبیله بنی سعد به مکه آمدند. آمنه مادر بزرگوار پیامبر اکرم(ص)، همانند بقیه مادران قبیله قریش حضرت محمد(ص) را که شیرخواره ای یتیم بود به حلیمه سپرد تا فرزندش از مواهب زندگی در صحرا بهره مند گردد. برای اطلاع بیشتر از ماجرا، می توانید اصل این داستان را در کتاب های معتبر سیره مطالعه نمائید.^{۱۲}

۲. متأسفانه یکی از آفت های جامعه ی امروز گرایش به برخی خرافات و باورهای غلط است که موجب رو آوردن برخی به فال بینی، رمالی، طلسم و برخی دیگر از رسومات غلط می شود. تمامی این موارد در دین اسلام به شدت نفی شده است و تاکید گردیده که سرنوشت تمامی انسانها در گرو اعمال خود و تحت اراده ی الهی رقم می خورد. از این رو تنها با توکل بر خدا و تلاش در جهت انجام وظایف الهی، می توان سرنوشت نیکی را برای خود رقم زد.

دانش آموزان نیز باید از همین سن فرا گیرند که برای حفظ خود از خطرها نیاز به آویزان کردن گردنبنند و دستبند و ... نیست بلکه با کمک خواستن از خدا و دقت و احتیاط می توانند خطرات را از خود دور کنند.

^{۱۲} - سیره النبویه، ج ۱، ص ۱۶۹ و بحار، ج ۱۵، ص ۳۸۶ و ۳۸۷ و ۳۸۸

در کاخ نمرود

* توضیحات درس

حضرت ابراهیم(ع) به عنوان یکی از پیامبران بزرگ الهی، از رسولان اولوالعزم و جد پیامبر (ص) است. او نیز از کودکی، همانند پیامبر (ص) خداپرست بود ولی در میان اقوامی زندگی می کرد که غیر خدا را می پرستیدند. برخی به پرستش اجرام آسمانی مثل ماه و خورشید و ستاره مشغول بودند و برخی به پرستش بت ها اشتغال داشتند و در این میان نمرود پادشاه سرزمین بابل نیز ادعای خدایی می کرد. حضرت ابراهیم(ع) با هر گروهی مطابق اعتقادشان احتجاج می کرد و به لطف الهی آن ها را شکست می داد. در برابر کسانی که به رب بودن اجرام آسمانی اعتقاد داشتند با استناد به طلوع و غروب و ناپایداری آن ها تبری خودش را اعلام کرد. در برابر کسانی که به ربوبیت بت ها معتقد بودند نیز با ماجرای شکستن بت ها و گذاشتن تبر بر روی دوش بت بزرگ، ناتوانی بت ها را به اثبات رساند. در این درس ماجرای احتجاج او با نمرود ذکر می شود که چگونه با زیرکی توانست از مغلظه او جلوگیری کند و ناتوانی او را به اثبات برساند. ماجرای احتجاج حضرت ابراهیم(ع) با نمرود در قرآن کریم بیان شده است: آیا آن کس (نمرود) را که خداوند به او پادشاهی داده بود، ندیدی که با ابراهیم درباره ی پروردگارش محاجّه و گفتگو می کرد؟ زمانی که ابراهیم گفت: خدای من کسی است که زنده می کند و می میراند، او گفت: من هم زنده می کنم و می میرانم. ابراهیم گفت: خداوند خورشید را از مشرق می آورد، پس تو (که می گویی حاکم بر جهان هستی)، خورشید را از مغرب بیاور. (در اینجا بود که) آن مرد کافر مبهوت و وامانده شد. و خداوند قوم ستمگر را هدایت نمی کند^{۱۳}.

* اهداف درس

- ۱- آشنایی با حضرت ابراهیم(ع) به عنوان یکی از پیامبران بزرگ الهی
- ۲- احساس علاقه نسبت به حضرت ابراهیم(ع) و اعمال و رفتار ایشان
- ۳- ادای احترام به حضرت ابراهیم(ع) به عنوان پیامبر بزرگ الهی

^{۱۳} - "أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِي حَاجَّ إِبْرَاهِيمَ فِي رَبِّهِ أَنْ آتَاهُ اللَّهُ الْمُلْكَ إِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّيَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ قَالَ أَنَا أُحْيِي وَأُمِيتُ قَالَ إِبْرَاهِيمُ فَإِنَّ اللَّهَ يَأْتِي بِالشَّمْسِ مِنَ الْمَشْرِقِ فَأْتِ بِهَا مِنَ الْمَغْرِبِ فَبُهِتَ الَّذِي كَفَرَ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ" آیه ۲۵۸ سوره بقره

۴- آشنایی با پیام قرآنی

* انتظارات

دانش آموز، طی فرایند آموزش:

- ۱- حضرت ابراهیم(ع) را به عنوان یکی از پیامبران بزرگ الهی می شناسد.
- ۲- برای آشنایی با حضرت ابراهیم(ع) تحقیق می کند.
- ۳- با استفاده از مطالب مندرج در کتاب درسی قرآن، فعالیت ها را تکمیل می کند.
- ۴- نسبت به حضرت ابراهیم(ع) و اعمال و رفتار ایشان ابراز علاقه می کند.
- ۵- نسبت به حضرت ابراهیم(ع) به عنوان پیامبر بزرگ الهی ادای احترام می کند.
- ۶- با مفهوم پیام قرآنی درس آشنا می شود.

* مفاهیم کلیدی

حضرت ابراهیم(ع)

نمرود

بت پرستی

خدا پرستی

* روش تدریس

توصیه‌هایی برای شروع مناسب تدریس :

- ۱- با توجه به ساختار داستانی این درس، بهترین شروع، ایجاد شوق برای شنیدن داستان در کودکان است . فرصت مناسبی را به تعریف داستان درس و سپس خواندن آن- یا به عکس- اختصاص دهید . فراموش نکنید که متن درس را باید در قالب یک داستان بخوانید (یا تعریف کنید) نه یک متن ساده درسی . همچنین می توانید خودتان ضمن تعریف یا خواندن متن درس حرکات شخصیت های اصلی آن را انجام داده و سخنان آنها را تکرار کنید . تعدادی از بچه ها هم (با هماهنگی و تمرین قبلی) می توانند شما را همیاری کنند .
- ۲- اگر دسترسی به نقاشی یا پوستری در این زمینه دارید می توانید از آن برای نمایش استفاده کنید .
- ۳- تصاویر درس نیز می تواند ابزار خوبی برای یک شروع مناسب و سؤال برانگیز باشند . (با توجه به آنچه در کلیات آورده شده است)

۴- با توجه به فعالیت کتاب (گفتگو کنیم) از دانش آموزان می خواهیم چند ویژگی از حضرت ابراهیم (ع) را بگویند و در رابطه با آن ویژگی ها در کلاس صحبت کنند. این فعالیت می تواند شروع مناسبی برای تدریس شما باشد.

۵- روش ماکت سازی و ساخت بت ها و تبرهای مختلف و برگزاری مراسمی جهت شکستن بت ها در حیاط مدرسه توسط بچه ها (با استفاده از گل رس و مقوا)

۶- در صورت امکان تهیه کارتون یا فیلم حضرت ابراهیم (ع)

*فعالیت های پایان درس:

➤ فکر می کنیم: این فعالیت به منظور تمرین فرایند تفکر منطقی و به صورت فردی انجام می گیرد. به دانش آموزان فرصت دهید هرکدام جمله ی مربوط به این قسمت را کامل کنند. سپس نظر چند نفر را جویا شوید. دانش آموزان با توجه به تلاش پیامبران برای دعوت مردم به نیکی ها، از آن ها الگو می گیرند و هم با امر به معروف و نهی از منکر و هم با انجام نیکی ها به طور عملی دیگران را به انجام کارهای نیک دعوت می کنند و در پاسخ به سوال دلیل عدم سجده حضرت ابراهیم (ع)، به خداپرستی او اشاره می کنند.

➤ دوست دارم: دانش آموزان در این بخش به آن چه در پیش فکر کرده اند و فهمیده اند، ابراز علاقه می کنند. برای انجام این فعالیت از دانش آموزان بخواهید در قالب یک جمله، مطالبی را که در درس راجع به حضرت ابراهیم (ع) و ویژگی های اخلاقی ایشان آموخته اند با زندگی خود تطبیق دهند. آن ها باید بیاموزند که رفتار حضرت ابراهیم (ع) می تواند الگوی رفتار کنونی آن ها و دوستانشان باشد. مهمترین هدف این فعالیت، تفهیم این مطلب به دانش آموزان است که بدانند آن ها نیز اگر بخواهند و سعی کنند، می توانند همچون حضرت ابراهیم (ع) در برابر ستمگران مقاوم و مبارز، اهل تفکر و استدلال و ... باشند.

➤ بیندیشیم: پس از آموزش پیام قرآنی (با توجه به شیوه ارائه شده در دروس قبل)، دانش آموزان در گروه های چند نفره با توجه به مضمون آیه و تصویر ارائه شده، درباره پرسش مطرح شده به گفت و گو پردازند. نمایندگان هر گروه نتایج گفت و گوی خود را برای دیگران بیان کنند. انتظار می رود دانش آموزان ضمن یادآوری تلاش ها و مبارزات حضرت ابراهیم (ع)، به این نتیجه برسند که حضرت

ابراهیم(ع) با انجام این کارهای خوب به چه مقام والایی رسیده که خدا بر او درود می فرستد؛ پس ما هم با الگو گیری از ایشان تلاش کنیم تا با انجام کارهای نیک، محبت الهی را به سوی خود جلب نماییم.

➤ **کامل کنید:** این فعالیت برای جمع‌بندی پایانی از درس طراحی شده است. با طرح این فعالیت در گروه‌ها، از هر گروه یک نماینده به بیان نظرات گروه می‌پردازد. در این مرحله معلمان عزیز بحث را هدایت کنند تا دانش‌آموزان به ویژگی‌های حضرت ابراهیم(ع) از قبیل خدانشناسی و خداپرستی، مقاومت و مبارزه، دلسوزی و تلاش برای هدایت دیگران، اهل فکر بودن و ... اشاره کنند. فراموش نکنیم این فعالیت نه تنها اهداف درس در حیطه شناختی را برای دانش‌آموزان تثبیت و تقویت می‌نماید بلکه اهداف درس در حیطه عاطفی (نگرشی) نیز تقویت و تثبیت می‌گردد.

➤ **گفت و گو کنیم:** این فعالیت نیز برای جمع‌بندی درس طراحی شده است. در این فعالیت انتظار می‌رود معلمان گرامی، حس کنجکاوی دانش‌آموزان را تحریک نموده تا دانش‌آموزان با دقت در داستان، مصادیق عینی را بیابند. در واقع این فعالیت به دنبال توسعه مفاهیم اساسی درس و بسط یادگیری با مشارکت فعال دانش‌آموزان می‌باشد.

➤ **بین و بگو:** این فعالیت برای تثبیت مفهوم درس در ذهن دانش‌آموزان طراحی شده است. تصویر این فعالیت از تصاویر کتاب قرآن پایه دوم ابتدایی و از داستان "کودک خداپرست" انتخاب شده است. انتظار می‌رود دانش‌آموزان به خداپرستی حضرت ابراهیم(ع) در نوجوانی - که در درس به آن اشاره شده است - اشاره کنند. این فعالیت ضمن حفظ ارتباط طولی و عرضی دروس، می‌تواند به تثبیت مفهوم درس در ذهن دانش‌آموزان کمک کند.

➤ **با خانواده:** دانش‌آموزان با مراجعه به قرآن کریم متوجه می‌شوند نام این سوره به نام آن حضرت ابراهیم نام‌گذاری شده است.

* ارزش یابی

عناوین کارنامه	اهداف کلی	شماره درس	نشانه‌های تحقق	سطوح عملکرد
نبوت، قرآن کریم	<ul style="list-style-type: none"> - آشنایی با حضرت ابراهیم (ع) به عنوان یکی از پیامبران بزرگ الهی - آشنایی با پیام قرآنی 	۴	<ul style="list-style-type: none"> - بیان داستانی از زندگی حضرت ابراهیم (ع) به عنوان یکی از پیامبران بزرگ الهی - ابراز علاقه و ادای احترام نسبت به ایشان - درک مفهوم پیام قرآنی 	<ul style="list-style-type: none"> - داستان هایی از زندگی حضرت ابراهیم (ع) را بیان می کند. - با ذکر نمونه های متنوعی از ویژگی های حضرت ابراهیم (ع) نسبت به ایشان ابراز علاقه و ادای احترام می کند. - پیام قرآنی را می خواند و ضمن بیان مفهوم در باره آن توضیح می دهد
				<ul style="list-style-type: none"> - دو داستان از زندگی حضرت ابراهیم (ع) را بیان می کند. - با ذکر نمونه هایی از ویژگی های حضرت ابراهیم (ع) نسبت به ایشان ابراز علاقه و ادای احترام می کند. - پیام قرآنی را می خواند و مفهوم آن را بیان می کند
				<ul style="list-style-type: none"> - داستانی از زندگی حضرت ابراهیم (ع) را بیان می کند. - با ذکر چند نمونه از ویژگی های حضرت ابراهیم (ع) نسبت به ایشان ابراز علاقه و ادای احترام می کند. - پیام قرآنی را می خواند و مفهوم آن را بیان می کند
				<ul style="list-style-type: none"> - با کمک آموزگار داستانی از زندگی حضرت ابراهیم (ع) را بیان می کند. - با راهنمایی معلم چند نمونه از ویژگی های حضرت ابراهیم (ع) را بیان می کند و نسبت به ایشان ابراز علاقه و ادای احترام می نماید. - با یاری آموزگار پیام قرآنی را می خواند و مفهوم آن را بیان می کند

دانستنی های معلم

۱- در این درس دانش آموز یاد می گیرد که یک انسان خداپرست از هیچ کس و هیچ چیز جز خدا نمی ترسد و زیر بار زور دیگران نمی رود. با آنکه در زمان حضرت ابراهیم کسی جرأت مخالفت با نمرود را نداشت، اما حضرت ابراهیم در برابر او ایستاد و هیچ ترسی از او به دل راه نداد. زیرا کسی که به خدا ایمان دارد از غیر خدا نمی ترسد.

۲- نکته ظریف دیگری که در این درس به آن توجه شده است این است که حضرت ابراهیم با وجود خشم نمرود از او حاضر به ترک وظایف اش نبود. یعنی با آنکه پادشاه سرزمین او، مخالف کارهایش بود اما او تنها به دنبال این بود که کار درست را انجام دهد، هرچند به خشم نمرود منجر شود. مخاطب نیز باید فرا گیرد که در تمام زندگی فقط باید به دنبال انجام کارهای درست باشد حتی اگر برخی دوستان وی از این کارها خوششان نیاید.

بنابراین هیچ گاه نباید به خاطر خشم دیگران و یا برای بدست آوردن دل دیگران، کار درست و صحیح را کنار گذاشت و رو به کارهای ناپسند آورد.

هم چنین هیچ گاه نباید از زدن حرف حق بترسیم حتی اگر در برابر زورگوترین افراد یعنی نمرود باشد.

۳- نکته دیگری که از این درس می توان استفاده کرد توجه دادن دانش آموزان به امر به معروف و نهی از منکر است. یعنی هیچ یک از ما نباید نسبت به اشتباهات اطرافیان خود بی توجه باشیم و باید تا آن جا که می توانیم جلوی این اشتباهات را بگیریم و دیگران را نیز متوجه این اشتباهات بکنیم. همانگونه که حضرت ابراهیم در برابر اشتباه مردم شهر خود بی تفاوت نماند و آن ها را به دوری از بت ها و پیمودن راه درست ارشاد می نمود.

۴- نکته دیگری که از درس آموخته می شود زیبا سخن گفتن و آرام سخن گفتن در برابر دیگران و حتی دشمنان است. برخی ها گمان می کنند که برای امر به معروف حتما باید تند سخن گفت و داد و فریاد کرد در حالی که در داستان به این نکته اشاره شده که حضرت ابراهیم در برابر داد و فریاد و خشم نمرود به آرامی سخن می گفت و هیچگاه عصبانی نمی شد.

روز دهم

* توضیحات درس

در طول تاریخ نهضت‌ها و انقلاب‌های بسیاری به دست انسان‌ها صورت گرفته است که تنها آثار بعضی از آنها بر جای مانده است که از میان آن نهضت عاشورای حسینی نمود ویژه ای دارد. حماسه عاشورا شورانگیزترین حماسه تاریخ بشری است که نیرومندترین احساسات میلیون‌ها انسان را برانگیخته و از مرزهای جغرافیایی و اعتقادی نیز در گذشته و قداست خویش را در میان سایر ادیان نیز حفظ کرده است. به جهت اهمیت این قیام مقدس درس "روز دهم" به تبیین واقعه عاشورا به عنوان یکی از مهمترین وقایع تاریخ اسلام می پردازد. در این درس ضمن تاکید بر بزرگداشت قیام امام حسین(ع) و مراسم روز عاشورا، سعی شده تا با بیان ویژگی ها و خصایص دو گروه متخاصم، تصویر مناسبی از عظمت و رشادت امام حسین(ع) و یارانش و پستی و پلیدی گروه مقابل را به دانش آموزان نشان دهد.

نکته: پیشنهاد می شود با توجه به پیمانانه ای بودن آموزش درس هدیه های آسمان، در صورت امکان این درس در ماه محرم و یا با توجه به مناسبت های مرتبط با قیام امام حسین(ع) همچون روز اربعین تدریس شود.

* اهداف درس

- ۱- آشنایی با مراسم بزرگداشت قیام امام حسین(ع) و روز عاشورا
- ۲- اشتیاق به شرکت در مراسم روز عاشورا
- ۳- مشارکت در برگزاری مراسم مربوط به شهادت امام حسین(ع) و یاران با وفایش
- ۴- آشنایی با پیام قرآنی

* انتظارات

دانش آموز، طی فرایند آموزش:

- ۱- در مورد عظمت و رشادت امام حسین(ع) و یارانش توضیح می دهد.
- ۲- برخی از پستی ها و پلیدی های دشمنان امام حسین(ع) و یارانش را بیان می کند.

- ۳- نسبت به آشنایی بیشتر با واقعه عاشورا ابراز علاقه می کند.
- ۴- برای شرکت در مراسم بزرگداشت قیام امام حسین(ع) و روز عاشورا اشتیاق نشان می دهد.
- ۵- در برگزاری مراسم مربوط به شهادت امام حسین(ع) و یارانش مشارکت می نماید.
- ۶- با مفهوم پیام قرآنی درس آشنا می شود.

* مفاهیم کلیدی

عاشورا

عزاداری

شهادت

مظلومیت

اسارت

نوحه خوانی

* روش تدریس

توصیه‌های برای شروع مناسب تدریس :

- ۱- عنوان درس قسمتی از محتوای را آشکار می کند. تصاویر و خود درس می‌تواند شروع مناسب برای تدریس باشد. (با توجه به آنچه در کلیات آورده شده است)
- ۲- در آموزش این درس می‌توان از فعالیت در زنگ هنر برای شروع مناسب تدریس استفاده کرد و از آنها خواست یک سری پارچه مشکی، چوب حصیر، و بیاورند و از آنها بخواهیم که پرچم، پیشانی بند، پلاکارد و کتیبه درست کنند و توی آن بنویسند. روز درس از آنها بخواهیم پرچم‌ها را در بیاورند و به در و دیوار کلاس بزنند.
- (نوحه خوانی، شبه سینه زنی انجام شود) توسط خود بچه‌ها.
- ۳- اجرای نمایش و همچنین تهیه‌ی قصه‌ی دیواری نیز در این زمینه مناسب است.
- ۴- در این قسمت نیز می‌توان از فعالیت (دوست دارم) این درس برای شروع تدریس مناسب استفاده کرد . (خاطره گویی، گرفتن عکس، نوشتن خاطره‌ها از بزرگترها، مصاحبه با افراد مختلف در مراسم عزاداری و تهیه فیلم، فیلم‌های تلویزیون که در این ایام پخش می‌شود).

- ۵- همچنین اجرای مراسم نوحه خوانی و زیارت عاشورا در مدرسه برای شروع تدریس مناسب استفاده کرد .
- ۶- از بچه‌ها بخواهید خاطرات خود را از شرکت در مراسم عزاداری عاشورا و تاسوعا که داشته‌اند، بیان کنند یا بنویسند.
- ۷- به کمک بچه‌ها، نمایشگاهی از عکس، نقاشی و کتاب در مورد مراسم عزاداری امام حسین برگزار کنید.
- نکته: ۱- بهتر است این مراسم در ایام محرم برگزار شود تا کمتر شکل نمایشی پیدا کند.
- ۲- بیش از هر چیز مسئولیت تهیه و تدارک برنامه و اجرای آنرا بر عهده‌ی بچه‌ها بگذارید.
- ۳- در صورت امکان از همکاری اولیای دانش‌آموزان بهره بگیرید.
- ۸- ایجاد فضایی برای گفت و گو میان دانش‌آموزان و تبادل اطلاعات و بیان خاطرات آنها می‌تواند بسیار مفید باشد.
- ۹- بهترین شیوه برای تدریس این درس خواندن توسط معلم در قالب یک داستان است که خود شما متن را با احساس قرائت کنید و دانش‌آموزان با دقت به آن گوش کنند.
- در این موقع لازم است فضای کلاس و حتی پیرامون آن از هر گونه حرکت و یا سر و صدایی خالی باشد.
- کاری کنید که بچه‌ها محو خواندن شما شوند. ؟
- کاری کنید که هر یک از بچه‌ها نوشته‌ی کتاب را خطاب به خود تلقی کنند و خود را مخاطب جملات شما بدانند. قدرت آن را داشته باشد (و یا با تمرین پیدا کند) که تمام حواس مخاطبان خود را زیر نفوذ نگاه و کلام و حرکت های خویش بگیرد . تا آنجا که مخاطب های او، موفقیت خویش را فراموش کنند و در اثر سردی و گرمی هوا، همواری و ناهمواری جا، سر و صداهای اطراف و ... دل از پیگیری قصه ی قصه گو برنگیرند . حرکات بدن، بویژه چهره ی قصه گو، کمک بسیار مناسبی به شنونده می کند . شنونده، ضمن اینکه به کلمه هایی که به تصاویر داستان جان می بخشد، توجه دارد، در تمام مدت به قصه گو نیز چشم می دوزد .
- اثر بخشی این درس به میزان تسلط شما در خواندن متن درس و برقرای ارتباط چشمی و عاطفی با بچه‌ها بستگی دارد.
- ۱۰- چنانچه در متن درس هم ملاحظه فرمایید، درس از تشکیل شده است بخشی درباره‌ی امام حسین (ع) قسمتی درباره‌ی دوستان او و بخشی درباره‌ی دشمنان او. بنابراین توصیه می‌شود پس از هر بخش، فرصت مناسبی برای فکر کردن درباره‌ی موضوع آن به دانش‌آموزان بدهید و یا احیاناً بحث کوتاهی درباره‌ی آن مطرح نمایید.

*فعالیت‌های پایان درس:

- **فکر می‌کنم:** در این فعالیت به دانش‌آموزان فرصت دهید، هرکدام جمله‌ی مربوط به این قسمت را کامل کنند. می‌توانید دانش‌آموزان را هدایت کنید تا به ویژگی‌های بارز ماه محرم مثل ماه شهادت امام حسین، ماه عزاداری، ماه درس گرفتن از امام حسین و... اشاره کنند.
- **دوست دارم:** در این فعالیت دانش‌آموزان اشتیاق خود را برای مشارکت در برگزاری مراسم عزاداری با ذکر کارهای متفاوتی نشان می‌دهند. در این قسمت می‌توانید با استفاده از فرصت ماه محرم و تدریس پیمان‌های این درس، کارهای مختلف یک هیئت دانش‌آموزی را به صورت واقعی میان دانش‌آموزان تقسیم نموده و در نمازخانه یا سالن مدرسه، نمایشی از هیئت دانش‌آموزی اجرا نمایید.
- در جمله ابتدایی این فعالیت با یادآوری تشنگی امام حسین(ع) و یارانش در روز عاشورا بر ضرورت یادآوری همیشگی قیام عاشورا تاکید می‌گردد.
- **کامل کنید:** این بخش با برقراری ارتباط میان مفاهیم درس، به تثبیت اهداف کمک می‌کند. کلمه "نماز" حدیث امام حسین(ع) را تکمیل می‌نماید.
- **بیندیشیم:** پس از آموزش پیام قرآنی (با توجه به شیوه ارائه شده در دروس قبل)، دانش‌آموزان در گروه‌های چند نفره با توجه به مضمون آیه و تصویر ارائه شده، به گفت و گو پردازند. نمایندگان هر گروه نتایج گفت و گوی خود را برای دیگران بیان کنند. انتظار می‌رود دانش‌آموزان این نکته را دریابند که امام حسین علیه السلام و یاران باوفایش در راه خدا با دشمنان مبارزه می‌کردند. خدا چنین انسان‌هایی را دوست دارد و به آنها پاداش می‌دهد و دشمنان آنها را دوست ندارد.
- **گفت و گو کنیم:** این فعالیت برای جمع‌بندی پایانی از درس طراحی شده است. از هر گروه یک نماینده به بیان نظرات گروه می‌پردازد دانش‌آموزان به موارد متعددی از جمله برگزاری برنامه‌های عزاداری، دعوت کردن دوستان به انجام کارهای خوب و دوری از کارهای بد (امر به معروف و نهی از منکر) و... اشاره کنند.

➤ **بگرد و پیدا کن:** این فعالیت برای تثبیت اهداف درس در ذهن دانش‌آموزان طراحی شده است. دانش‌آموزان ضمن بروز حس هنری خود، با این پیام امام حسین(ع) آشنا می‌شوند که ایشان به مبارزه با دشمنان پرداخت تا ذلت و خواری را نپذیرد.

➤ **با خانواده:** این فعالیت با توجه به علاقه دانش‌آموزان به مداحی طراحی شده است. این فعالیت می‌تواند به صورت غیر مستقیم به تقویت رابطه عاطفی میان دانش‌آموزان و اهل بیت امام حسین علیه السلام کمک کند.

* توجه به این نکته حائز اهمیت است که لازم نیست پاسخ‌های همه‌ی دانش‌آموزان در انجام فعالیت‌ها یکسان و یکنواخت باشد؛ بلکه باید در انجام این فعالیت‌ها بیش از هرچیز بر خلاقیت و نوآوری، علاقه، توان و امکانات دانش‌آموزان تأکید داشته باشید. بنابراین نتیجه‌ی کار هریک از بچه‌ها در انجام فعالیت‌های پایانی به طرز محسوسی با سایرین متفاوت است. همچنین احساس و نگرش آنان در مورد موضوع فعالیت نیز اهمیت دارد که این امر می‌تواند در کیفیت انجام آن تأثیر بگذارد. اما آنچه مهم است استفاده دانش‌آموز از حداکثر توان خود برای انجام هر فعالیت است که طبیعتاً با توان و امکان دیگران تفاوت دارد.

* **ارزش یابی**

سطوح عملکرد		نشانه‌های تحقق	شماره درس	اهداف کلی	عناوین کارنامه
<ul style="list-style-type: none"> - نمونه‌هایی از آداب و مراسم روز عاشورا را بیان می‌کند و در مراسم آن مشارکت می‌نماید. - پیام قرآنی را می‌خواند و ضمن بیان مفهوم در باره آن توضیح می‌دهد 	خیلی خوب	- بیان آداب و مراسم روز عاشورا			
<ul style="list-style-type: none"> - نمونه‌هایی از آداب و مراسم روز عاشورا را بیان می‌کند و در مراسم آن شرکت می‌نماید. - پیام قرآنی را می‌خواند و مفهوم آن را بیان می‌کند 	خوب	- اشتیاق به شرکت در مراسم روز عاشورا		- آشنایی با مراسم بزرگداشت قیام امام حسین(ع) و روز عاشورا	
<ul style="list-style-type: none"> - نمونه‌هایی از آداب و مراسم روز عاشورا را بیان می‌کند و برای شرکت در آن اشتیاق نشان می‌دهد. - پیام قرآنی را می‌خواند و مفهوم آن را بیان می‌کند. 	قابل قبول	- درک مفهوم پیام قرآنی	۵	- آشنایی با پیام قرآنی	
<ul style="list-style-type: none"> - با راهنمایی معلم نمونه‌هایی از آداب و مراسم روز عاشورا را بیان می‌کند و برای شرکت در آن اشتیاق نشان می‌دهد. - به کمک آموزگار پیام قرآنی را می‌خواند و مفهوم آن را بیان می‌کند 	نیازمند آموزش و تلاش بیشتر				مراسم اسلامی، قرآن کریم

دانستنی های معلم

۱- این درس با هدف آشنایی با مراسم و آیین‌های روز عاشورا نگاشته شده است؛ پوشیدن لباس سیاه، سینه زنی، نوحه‌خوانی، راه اندازی دسته‌های عزاداری و این آیین‌ها در سراسر کشور ما وجود دارد و چه خوب است که همکاران هر شهر و منطقه از فرصت این درس استفاده کنند و به بیان آیین‌های محلی و رسوم عزاداری در منطقه خود بپردازند.

۲- یکی از آفت‌های امروزی عزاداری‌های ما، به راه انداختن دسته‌های عزاداری با صدای طبل و سنج و شیپور و ... است که هم موجب آزار مردم می‌شود و هم بدعت در این مراسم است. اگر دقت شود در این درس هیچ اسمی از این گونه ابزار آلات موسیقی آورده نشده است و صرفاً بر آیین‌های اصیل عزاداری که همان نوحه خوانی و سینه زنی است تکیه شده است تا روش‌های صحیح عزاداری را آموزش دهد. جالب است بدانید که حتی مراسم زنجیر زنی نیز جزو بدعت‌های مراسم عزاداری عاشورا است که ریشه‌ی اصیلی ندارد و در سده‌های اخیر رواج یافته است.

۳- یکی از سنت‌های بسیار پسندیده در ظهر عاشورا اقامه نماز جماعت ظهر است. عزاداران با اقتدا به امام حسین (ع) که در بحبوحه‌ی جنگ نیز حاضر به ترک نماز اول وقت و جماعت ظهر عاشورا نشد، با شنیدن صدای اذان ظهر، با متوقف کردن مراسم عزاداری، به نماز می‌ایستند.

این درس فرصت خوبی برای تذکر این عمل نیکوست. مخاطب باید بداند که هیچ چیز حتی عزاداری امام حسین (ع) نیز نباید مانع خواندن نماز اول وقت شود و اگر کسی چنین نکند، قطعاً به روش امام حسین (ع) و خواسته‌ی او عمل نکرده است.

۴- در این درس به یکی اهداف قیام امام حسین (ع) در حد فهم و درک مخاطب اشاره شده است: مبارزه با ستمگران.

امام حسین (ع) جان خود و فرزندان خود را داد تا زیر بار ستم ظالمان نرود و از حق دفاع کند. نکته‌ای که در درس قبل نیز به آن اشاره شد، حضرت ابراهیم نیز هیچ گاه حاضر نشد برای خشنودی نمرود، دست از دین خود بردارد.

۵- در این درس با یکی از دلایل عزاداری امام حسین نیز آشنا می‌شویم:

زنده نگه داشتن یاد و خاطره‌ی امام حسین (ع)

اساساً یکی از دلایلی که باعث شده است در روایات ما تا این حد بر عزاداری امام حسین (ع) تاکید شود، زنده نگه داشتن راه و روش امام در مبارزه با ظلم و دفاع از دین است تا برای همیشه درسی برای همگان شود. در طول تاریخ، دشمنان دین خیلی تلاش کردند تا یاد امام حسین (ع) را از ذهن مردم بیرون کنند (از تخریب حرم

امام حسین (ع) در زمان حکومت عباسی گرفته تا ممنوع کردن عزاداری برای ایشان در زمان رضا خان) اما همین عزاداری‌ها یاد آن حضرت را در میان جامعه زنده نگه داشته است.

۶- یکی از اهداف این درس تشویق دانش‌آموزان به مشارکت در برگزاری مراسم عاشورا است. مثل کمک به سیاه پوش کردن مسجد یا مدرسه، حضور در دسته‌های عزاداری، و موارد دیگری که شما همکاران محترم می‌توانید دانش‌آموزان را به انجام آن ترغیب کنید.

۷- این درس فرصت خوبی است تا دانش‌آموزان را به فکر واداریم تا درباره‌ی راه‌های پیروی از امام حسین (ع) بیندیشند. نکاتی مانند توجه به نماز و جماعت، مبارزه با ستمگران، حضور پر شور در مراسم عزاداری، توجه به دستورات آن حضرت و ... می‌تواند مواردی از این پیروی باشد.

بانوی قهرمان

* توضیحات درس

در طول تاریخ، گاهی به انسان های بزرگ و ارجمندی برخورد می کنیم که از محدوده زمان خود پا فراتر نهاده و زندگی شان برای همیشه در تاریخ می درخشد و همواره الگویی بزرگ برای انسانهای حق جو می شوند. این افراد متعلق به همه نسل های بعد از خود هستند. حضرت زینب (س)، دختر امام علی (ع) و حضرت فاطمه (س) نمونه بارزی از این افراد می باشد. زندگی ایشان که با حادثه جانسوز کربلا گره خورده، تبیین کننده اهداف نهضت عظیم عاشورا و رسالت جدّ بزرگوار و امامان خویش است. زینب (س) پس از شهادت برادر عهده دار رسالتی بزرگ می شود، سرپرستی زنان و کودکان و از همه مهمتر رساندن پیام عاشورا به گوش مردمان فریب خورده و غافل از حق و باطل. زینب (س) پیام و رسالت برادرش حسین (ع) و اهداف قیام عاشورا را به کوفه و شام و مدینه و هرجای دیگری که توانست ابلاغ نمود و با هجرت ها و مجاهدات خستگی ناپذیر خود به تبیین آن پرداخت و همگان را از ماهیت ظلم ستیزی و حق جویانه آن آگاه کرد. زینب (س) در شجاعت و شهامت، سخنوری و نطق، عقل و تدبیر و هدایت و رهبری هر آنچه را که از محضر پیامبر (ص) و علی و فاطمه و حسنین (ع) آموخته بود در مرحله عمل پیاده کرد و ذره ای ضعف از خود نشان نداد. درس بانوی قهرمان با تاکید بر نقش حضرت زینب (س) در انقلاب عاشورا، سعی دارد که چهره دوست داشتنی و فداکار او را به دانش آموزان نشان دهد.

نکته: پیشنهاد می شود با توجه به پیمانانه ای بودن آموزش درس هدیه های آسمان، در صورت امکان این درس در ماه محرم و صفر و یا با توجه به مناسبت های مرتبط با حضرت زینب (س) همچون روز پرستار تدریس شود.

* اهداف درس

- ۱- آشنایی با حضرت زینب (س) به عنوان یکی از زنان مومن
- ۲- احساس علاقه و محبت بیشتر به حضرت زینب (س)

۳- تلاش برای الگوگرفتن از زندگی و اخلاق و رفتار حضرت زینب(س)

۴- آشنایی با پیام قرآنی

* انتظارات

دانش آموز، طی فرایند آموزش:

۱- حضرت زینب(س) را به عنوان یکی از زنان مومن می شناسد.

۲- نسبت به حضرت زینب(س) و اعمال و رفتار ایشان ابراز علاقه می کند.

۳- برای الگوگرفتن از زندگی و اخلاق و رفتار حضرت زینب(س) تلاش می کند.

۴- با مفهوم پیام قرآنی درس آشنا می شود.

* مفاهیم کلیدی

حضرت زینب(س)

اسارت

* روش تدریس

توصیه‌های برای شروع مناسب تدریس :

۱- با استفاده از حروف نام حضرت زینب (س) یا با استفاده از اطلاعاتی جزئی در مورد ایشان یا به هر شکل دیگری که مناسب می‌دانید می‌تواند باب گفت و گو با دانش‌آموزان را در مورد ایشان باز کند. بدین ترتیب می‌توانید از اطلاعات آنها در این باره استفاده کنید و بگذارید خود آنها کمی درباره حضرت زینب گفت و گو کنند.

نکته: برای آشنا ساختن دانش‌آموزان با شخصیت و زندگی حضرت زینب (س) تا آنجا که ممکن است بر روی سرپرستی و پرستاری از کودکان و زنان و نیز مدیریت کاروان اسرا توسط حضرت زینب (س) طی رفتن از کربلا به شام تاکید کنید.

۲- بهتر است در بدو ورود به کلاس، شوق، ذوق و علاقه به شنیدن داستان را به گونه ای در بچه ها ایجاد کنید . مثال زیر می تواند نمونه ای از این قبیل فعالیت ها باشد :

از دانش آموزان سؤال کنید :

آیا تا بحال داستانی درباره ی حضرت زینب (س) خوانده یا شنیده اید؟

درباره ی بانوی قهرمان کربلا چه می دانید؟
 دانش آموزان عنوان درس را می بینند و به آن می اندیشند :
 قهرمان چه کسی است؟
 حضرت زینب (س) کیست؟
 آنگاه در مورد این موضوع با معلم و دوستانشان گفتگو می کنند .
 ۳- چند نمونه رفتار را نام ببرید یا تصاویر آنها را نشان دهید و از دانش آموزان بخواهید رفتارهایی را که نشانه ی شجاعت اند، مشخص کنند و نام ببرند.

۴- یادآوری از شهید محمدحسین فهمیده نوجوان سیزده ساله ای که با نارنجک خود را زیر تانک دشمن انداخت و آن را منهدم کرد و خود نیز شربت شهادت نوشید، می تواند در بحث فداکاری شروع مناسبی برای تدریس شما باشد .

۵- قصه ایی به نام کودک نیکوکار می تواند شروع مناسبی برای تدریس شما باشد .

روزی چند کودک با هم بازی می کردند . نزدیک محل بازی آنها چاهی بود که مردم از آن آب می کشیدند . یکی از بچه ها از کنار چاه می گذشت . پایش لیز خورد و نزدیک بود در چاه سرازیر شود . کودک دیگری با چابکی دوید و او را گرفت که در چاه نیفتد . مادر بچه دوان دوان آمد و بچه اش را در آغوش کشید و از خوشحالی فریاد زد : آفرین به این کودک مهربان! و سپس رو به مردم کرد و گفت : ببینید این کودک شجاع چگونه بچه مرا از مرگ نجات داد .

همه به این کودک دلیر و مهربان آفرین گفتند و از او پرسیدند :

اسم تو چیست؟

گفت : علی .

سؤال کردند : پسر که هستی؟

پاسخ داد : پسر ابوطالب هستم .

حضرت علی (ع) از کودکی شجاع و نیکوکار بود .

۶- اجرای یک مسابقه با طرح سئوالاتی بخواهیم یکی از افراد یا گروهی از آنها با کلمه "بله" یا "خیر" پاسخ دهند، می تواند شروع مناسبی برای تدریس شما باشد . نمونه هایی از این سئوالات عبارتند از :

- آیا می دانید زندگی کنونی ما مدیون جانبازی شهیدان است؟
- آیا می دانید شهیدان چون شمع سوختند تا اسلام و ایران را روشن کنند؟
- آیا می دانید که در دوران دفاع مقدس، جوانان مومن از سراسر کشور با انتخاب خود به جبهه رفته و برای دفاع از اسلام و میهن جان داده اند، اما تسلیم دشمن نشدند؟
- آیا با نام و زندگی و سخنان تعدادی از شهیدان آشنا هستید؟
- آیا یاد شهیدان همواره باید در خاطره مان باشد؟

*** فعالیت های پایان درس:**

- **بدانیم:** این بخش در راستای تقویت و تکمیل مفاهیم اصلی درس، قرار داده شده است. لازم به ذکر است که محتوای این بخش جزء درس بوده و در فرایند آموزش نقش قابل توجهی ایفا می کند.
- **کامل کنید:** این فعالیت به صورت فردی انجام می گیرد. دانش آموزان با توجه به آموخته های خود احساس بی زاری و تبری خود را از یزید و اطرافیان وی نشان می دهند.

➤ **فکر می‌کنم:** برای انجام این فعالیت از دانش آموزان بخواهید مطالبی را که در درس راجع به حضرت زینب(س) آموخته‌اند با زندگی روزمره خود تطبیق دهند. آن‌ها باید بیاموزند که رفتار حضرت زینب(س) می‌تواند الگوی رفتار کنونی آن‌ها و دوستانشان باشد. مهمترین هدف این فعالیت، توجه دانش آموزان به صبر، استقامت، مبارزه و پایداری حضرت زینب در برابر دشمنان اسلام می‌باشد.

➤ **گفت و گو کنیم:** این فعالیت با هدف جمع‌بندی پایانی از درس طراحی شده است. معلمان گرامی می‌توانند هر ویژگی را به یکی از گروه‌ها سپرده و نظرات دانش آموزان را جمع‌بندی نمایند. فراموش نکنیم این فعالیت نه تنها اهداف درس در حیطه شناختی را برای دانش‌آموزان تثبیت و تقویت می‌نماید بلکه اهداف درس در حیطه عاطفی (نگرشی) نیز تقویت و تثبیت می‌گردد.

➤ **بیندیشیم:** پس از آموزش پیام قرآنی (با توجه به شیوه‌ای که در دروس قبل گذشت) دانش‌آموزان در گروه‌های چند نفره با توجه به مضمون آیه، پیرامون صبر حضرت زینب سلام الله علیها به گفت و گو پردازند. در ادامه نمایندگان هر گروه نتایج بحث را بیان می‌کنند. توصیه می‌گردد در صورتی که توضیحات دانش‌آموزان برای روشن شدن مفهوم پیام قرآنی کافی نباشد، با طرح سؤالاتی آنان را در درک مفهوم پیام یاری کنید.

انتظار می‌رود دانش‌آموزان به مواردی از قبیل صبر در برابر شهادت امام حسین علیه السلام و دیگر شهدا، صبر در برابر اسارت و سخت‌گیری بر اسیران، شب‌بیداری و خواب راحت نداشتن به دلیل محافظت از زنان و کودکان، صبر در برابر دشمنان و... اشاره کنند.

➤ **بگرد و پیدا کن:** این فعالیت به منظور بسط و گسترش اهداف درس در ذهن دانش‌آموزان طراحی شده است. دانش‌آموزان در این فعالیت، با حضرت علی (ع)، حضرت پیامبر(ص)، حضرت فاطمه (س)، حضرت خدیجه (س)، امام حسن و حسین(ع) و امام سجاد (ع) به عنوان اعضای خانواده حضرت زینب(س) آشنا می‌شوند.

➤ **با خانواده:** دانش‌آموزان در این فعالیت با توجه به کلمات داده شده، متن ارائه شده را تکمیل می‌نمایند.

* ارزش یابی

سطوح عملکرد		نشانه‌های تحقق	شماره دروس	اهداف کلی	عناوین کارنامه
<p>- نمونه های متنوعی از ویژگی های حضرت زینب(س) را ذکر می کند.</p> <p>- ضمن ابراز علاقه و ادای احترام نسبت به حضرت زینب(س) ، برای الگوگرفتن از زندگی و اخلاق و رفتار ایشان تلاش می کند.</p> <p>- پیام قرآنی را می خواند و ضمن بیان مفهوم در باره آن توضیح می دهد.</p>	خیلی خوب	<p>- بیان ویژگی های حضرت زینب(س) به عنوان یکی از زنان مومن</p>			
<p>- نمونه هایی از ویژگی های حضرت زینب(س) را ذکر می کند.</p> <p>- ضمن ابراز علاقه و ادای احترام نسبت به حضرت زینب(س) ، برای الگوگرفتن از زندگی و اخلاق و رفتار ایشان تلاش می کند.</p> <p>- پیام قرآنی را می خواند و مفهوم آن را بیان می کند.</p>	خوب	<p>- ابراز علاقه و تلاش برای الگوگرفتن از زندگی و اخلاق و رفتار ایشان</p>	۶	<p>- آشنایی با حضرت زینب(س) به عنوان یکی از زنان مومن</p>	شخصیت های دینی، قرآن کریم
<p>- چند نمونه از ویژگی های حضرت زینب(س) را ذکر می کند.</p> <p>- ضمن ابراز علاقه و ادای احترام نسبت به حضرت زینب(س) ، برای الگوگرفتن از زندگی و اخلاق و رفتار ایشان تلاش می کند .</p> <p>- پیام قرآنی را می خواند و مفهوم آن را بیان می کند.</p>	قابل قبول			<p>- آشنایی با پیام قرآنی</p>	
<p>- با کمک آموزگار چند نمونه از ویژگی های حضرت زینب(س) را ذکر می کند.</p> <p>- با کمک آموزگار ضمن ابراز علاقه و ادای احترام نسبت به حضرت زینب(س) ، برای الگوگرفتن از زندگی و اخلاق و رفتار ایشان تلاش می کند .</p> <p>- به کمک آموزگار پیام قرآنی را می خواند و مفهوم آن را بیان می کند.</p>	نیازمند آموزش و تلاش بیشتر	<p>- درک مفهوم پیام قرآنی</p>			

دانستنی های معلم

۱- این درس با هدف آشنایی با شخصیت حضرت زینب (س) نگاشته شده است. در بیان شخصیت ایشان می شد به دوره های مختلف زندگی ایشان پرداخت: دوران کودکی، دوران جوانی، دوران حضور در حادثه ی کربلا و دوران اسارت. با مرور اجمالی بر زندگی آن حضرت مشخص می شود که در طول دوران های مختلف زندگی ایشان، هیچ دورانی به اندازه دوران اسارت ایشان، نمی تواند گویای شخصیت استوار و علی گونه ی آن حضرت باشد. از این رو مناسب دیدیم تا برای معرفی شایسته ی ایشان به دوران اسارت آن حضرت اشاره کنیم.

۲- در این درس به برخی از سختی ها و رنج هایی که حضرت زینب کشیده است اشاره شده تا هم مظلومیت امام حسین و خانواده ی ایشان به خوبی نمایش داده شود و هم بی رحمی یزید و سپاهیان او ترسیم شود.

۳- یکی از ویژگی های این درس بیان این نکته است که اگر کسی برای خدا کار کند و برای خدا سخن بگوید، حتی بزرگترین و قوی ترین دشمنان خدا نیز از او می ترسند و در برابر عظمت او سر تسلیم فرو می آورند (در داستان حضرت ابراهیم نیز به این مساله توجه شد).

حضرت زینب با آنکه اسیر بود اما چون بنده ی خوب خدا بود، حتی یزید را هم مجبور به عقب نشینی کرد و ترس را در دل او جای داد.

۴- از دیگر ویژگی های این درس تبیین این مطلب است که اسیران کربلا اگر چه اسیر بودند، اما با رهبری حضرت زینب (س) به گونه ای در برابر یزید و اطرافیانش ایستادند، که گویی یزید و یارانش اسیر شده اند. در پایان درس کودک داستان با بیان این جمله که «انگار که دیگر اسیر نیستیم» به این حقیقت اشاره می کند. همچنین این نکته نیز قابل ذکر است که حرف حق هیچ گاه از بین بردنی نیست و عاقبت این حق و حقیقت است که می ماند هر چند در ظاهر شاید برای مدتی پوشیده بماند. در این داستان با آن که به ظاهر یزید و اهل باطل پیروز شده بودند اما بالاخره این حرف حق و پیروان آن بودند که در نهایت یزید را شکست دادند.

۵- این درس فرصت خوبی است تا همکاران محترم، حضرت زینب را به عنوان الگویی نمونه برای مخاطبان و به ویژه دانش آموزان دختر معرفی کنند. آن حضرت با آنکه زن بود اما شجاعانه در برابر زورگویان ایستاد، در برابر مشکلات صبر کرد، و در اوج سختی ها ناامید نشد و با کمک جستن از خدا بر قوی ترین زورگویان زمان خویش پیروز شد. او می توانست بعد از شهادت برادر و فرزندانش ناامید شود و تسلیم دشمن گردد اما یک انسان مومن هیچ گاه ناامید نمی گردد و عاقبت با استقامت پیروز می گردد.

۶- در پایان، این نکته به دانش آموزان بیان شود که دین اسلام با مبارزات و سختی ها و جان فشانی های کسانی چون امام حسین (ع) و حضرت زینب (س) به دست ما رسیده است و اگر اینان نبودند معلوم نبود که ما اکنون

در چه وضعی بودیم. پس چه نیکوست قدر دین خود را بدانیم و با عمل به دستوراتشان قردان تلاش‌ها و از جان گذشتگی‌های بزرگان دین باشیم.